

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Kiszámlázott nem adóznak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfehérvár, aut.-latván-tér 1.	Felelős szerkesztő: BARABÁS ALBERT.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 5 ft — kr. Félévre . . . 2 ft 50 kr. Negyedévre . . . 1 ft 25 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitltár soronként 50 kr. Többesrészli ir-jelölésnél engedély
--	---	---	---	---

Adóreformot.

A költségvetési vita vége felé jár. Darányi Ignác kedden összepakolhatta irományait, s nyugodtan távozhatott a képviselőházból, mert az ő tárczája nem vetett botrányokat a felszínre. Azt hisszük skandalumok nélkül, de nagyobb arányú vita keretei közt fogják letárgyalni a pénzügyminiszterium budgetjét is.

A múlt években ez volt a piéce de resistance, a mikor a legszerencsésebb politikai szemfényvesztő, dr. Wekerle Sándor emelkedett fel a bársonyszékéből, s dobálózván a számokkal, mint a vásártéri mutatványos az üveglabdákkal, elhitetni iparkodott a világgal, hogy nincs nálánál nagyobb pénzügyi kapacitás. Milyen bőkezű is volt a kegyelmes ur az ígéretekben! Mi mindent ígért az országnak! Valutarendezést, adóreformokat, konverziókat, a mit csak felemlített az ellenzék, mint sürgős szükségletet.

Wekerle Sándor helyett most egy igénytelen ember képviseli a Bánffy-kormány kebelében a fináncztudományokat. A kik ösmerik, derék hivatalnoknak mondják L u k á c s László pénzügyminisztert. Hogy lángész volna, azt még Mikszáth Kálmán sem meri állítani, holott a politikus palóc külön nagyító üveggel bír a liberális kormányférfiak kiváló tulajdonainak felfedezésére. De hát nem is szükséges, hogy zseni lengyen pénzügyeink intézője. Elég a higgadt, értelmes fej, becsületes magyar szív és őszinteség. Hamar ki fog tűnni, melyik kellék hiányzik Lukács Lászlóból.

Sok kérdésben vár tőle az ország felvilágosítást. Nem elég a számadatokkal előállani, hogy a dohány, a só, a szesz és egyéb állami monopoliások mennyit jövedelmeznek. Wekerle Sándor utódjának számolni kell arról is: mi lett beváltva az előd fényes ígéreteiből és mi nem? Felvilágosítást óhajtunk: mikor lesz megoldva a valutarendezés és mikor foglalkoznak végre tényleg az adóreformokkal?

Ha jól emlékszünk, három év előtt hirdették, hogy új adózási rendszert dolgoztatott ki Wekerle Sándor. Igazságosabbat és méltányosabbat. Mi lett ebből? Elvitte magával emlékül Wekerle Sándor a privat életbe, s a kormány meg van elégedve a mostani viszonyokkal?

Az ország adózói türelmetlenül várják a reformokat e kérdésben, mely mindnyájunkat érdekel, mert mindnyájunk zsebébe vág. Egyes osztályok helyzete csaknem elviselhetetlen. A földbirtokost, kit végzete árvizmentesített vidékre rendelt, nem a kor és az évek, hanem az adók görnyeszítik meg idő nap előtt. A földet immáron csak azért műveli, hogy képes legyen megfizetni az adók különböző neveit, melyeket egy lélegzetre től sem lehet sorolni. A falusi gazda remegve gondol az aratásra, a szüretre: juttat-e az ég kegyelme annyi termést, hogy az adóvégrehajtók licitációja elől megmenthesse földjét, házacskáját és inséges barmait. Dobpörgés hallatszík Magyarországon, s az adók sulya alatt letörtött földnépség megyen idegen földre, tengeren túlra megélhetést keresni.

Ó, az adóprés kitünően működik. Bánffyék erélytelenek és engedékenyek az osztrákkal szemben, de erélyesek és könyörtelenek a magyar adófizetőkkel szemben. A pénzügyminiszteriumban senki sem törődik azzal, hogy a kisbirtokosok és kisiparosok, a mostani gabnaárak mellett képtelenek az előbbi évek szerint megállapított adót megfizetni, s vagyonkájuk idegen kézre jut. A molochnak, melyet állami háztartásnak hívnak teoriában, liberális gazdálkodásnak Magyarországon: tökéletesen mindegy, hogy kié a föld. Csak a ki rajta van, fizesse meg a kivetett adót. Megél-e tisztességesen avagy helyzetét a nálánál is szegényebbek kihatására fordítja, s ezáltal kikelni engedi az anarchizmus és a szocializmus csiráit: ez az illetők privat dolga, melyre a szabadelvű rendszer nem vet ügyet.

Hasztalan volt eddig minden panaszszó, hogy méltánytalanul van megróva az adózók ama része, mely munkájával keresi meg kenyerét, szemben azokkal, kik tükéjük után élnek. A liberális tábor az egyenlőséget, mint jelszavat ismeri, de nem alkalmazza. A börze emberei, kik évenként munka és törke nélkül, csupán közvetítés révén 20—30.000 forintokat keresnek, egy tízedrés adóját sem fizetik a dolgozó polgároknak. Az adóprés őket nem szorítja, az csak a szegényebb néposztálynál működik kímélet nélkül.

Wekerle Sándor egykor büszkén emlegette, hogy Kerkápoly, Ghicz, Lónyay és Tisza után neki sikerült helyreállítani

a pénzügyi egyensúlyt és rendeznedi a pénzügyminiszterium ügykezelését Szócska dicsőség! Ehez az egyensúlyhoz százazrek könnye tapad, s talapatát iparosok elárverezett szerszámai, földművesek igavonó barmai és özvegyek dunyhái képezik. Csak egy kis fuvalom onnan északról vagy a Balkán hegyei közül s ez az egyensúly recseggé-ropogva dül össze, mert erőtlenség és kiaszottak a karok, melyek egykor megpróbáltatások közt is megtámasztották az állam épületét.

Ugy vagyunk, hogy csak még egy kis csavarás az adóprésen, s aztán nem lesz kit és mit csavarni. (b. a.)

BELFÖLD.

— A soproniak jutalma. A ponzichterek városa tudvalevőleg köriratot bocsátott ki, hogy szájkosár alkalmaztassék a képviselőháza. Sejtettük, hogy a furfangos svábok nem ok nélkül akartak szolgálatot tenni a Bánffy-kormánynak, s föltevésünkben nem is csalódtunk. Kiderült, hogy a sertésvásárt szeretnék Bécsújhelyből Sopronba helyzetni vissza, s a miniszterelnök ezt kilátásba is helyezte. Ime, a soproni önzetlen hazafiság és a közügyek iránti érdeklődés!

— Zászlósarak eskütétele. Mint lapunknak Bécsből jelentik, csütörtökön fogják az ujonnan kinevezett zászlósarak, névszerint gróf Széchenyi Gyula, gróf Széchenyi Imre és gróf Bánffy György ő felsége kezébe az esküt letenni. — Az aktusnál báró Bánffy miniszterelnök és báró Jósika ő felsége személye körüli miniszter fognak asszisztálni.

— A szájkosár ellen. A soproni átirat újabb kudarcokat vallott a hazafias törvényhatóságoknál. Pest megye megbotránkozással utasította vissza, Szatmár és Beregmegye, valamint Pozsony napirendre tértek fölötte.

— Babó Emil utóda. A szegedi függetlenségi és 48-as polgárok Pelczner Jenőt, az ottani függetlenségi és 48-as párt elnökét jelölték. A folyó hó 28-ikán tartandó képviselő választásra a Kossuth-frakció Papp Eleket és Nánássy Ödön képviselőket küldi ki bizalmi férfiakul. A jelöltséget Pelczner elfogadta.

A kivételes reszort.

(K. Ö.) Egy a kormány érdekeit szolgáló fővárosi lap a földművelésügyi tárca költségvetésének tárgyalásából kifolyólag azt az eszmét pendíti meg, hogy Magyarország közérdeke megköveteli, hogy bizonyos kormányzati ágak kivétessenek a parlamentáris kormányrendszer váltógazdasága alól. Ily kivételes reszort volna — szerinte a földművelési tárca, mert

kétségtelenül az képezné az ország jól felfogott érdekét, hogy mikor ezen tárcaza megtalálja a maga emberét, akiben a tehetség, odaadó buzgalon megállapítja a valódi rátermettséget, az a miniszter ne legyen alávétve a napi politika forgandó szeszélyének, legyen módja és ideje eszméit, egész programját az ország javára megvalósítani, szerves alkotások többé kevésbé hosszú, de mindenesetre harmonikus sorozatában realizálni. Azután aggódo kétségének ad kifejezést, hogy az új földmivelésügyi miniszter mit és mennyit fog érvényesíteni érdekes programjából és nemes becsavagyából.

Hát bizony minket is aggódo kétség lep meg annak a gondolatnak a mérlegetésénél, hogy Darányi abból a fényes programból mily keveset fog megvalósítani, ha ugyan nem semmit. Mi ugyan nem a politikai élet szeszélyében látjuk azt a nagy veszedelmet, mely a földmivelésügyi tárcazt fenyegetné, mert bizony adatik mód és idő is hozzá, hogy a magyar földmivelésügyi miniszter magyar földmivelési politikát csinálhasson. Ezt azonban mindaddig hiába reméljük, míg a földmivelési tárcaza a közkormányzatban a maga méltó főlényeges helyzetét ki nem vívja. Azért a felebb említett eszme kivételét, bármily tetszetősnek látszassák is, feleslegesnek tartjuk. Sőt a parlamentáris kormányrendszer lényegét tekintve, kivételét lehetetlennek is.

Nem az az oka, hogy a földmivelési miniszter mindezeideig a magyar föld ügyén lendíteni nem tudott, mivel tárcazja parlamentáris kormányrendszerbe van beékelve, hanem az a baj, hogy a földmivelésügyi miniszterium uszályhordozója lett a magyar merkantil-liberális gazdaságpolitikának, mely fizyvelen kívül hagyva a magyar gazdasági viszonyokat, sőt azok kigunyolásával a külföldi eszmék expropriálásával egész gazdasági rendszerünket a nagy kereskedelem és a nagy iparra vélte kiépítendőnek. Ez a gazdasági rendszer volt azután az oka azon büös mulasztások hosszú láncolatának és még lelketlenebb támadásoknak, melyek-

kel a merkantil-liberális gazdasági politika a magyar földet és művelőit évtizedeken át háborítatlanul illette.

A magyar föld számlájára úzte a merkantil-liberális gazdasági politika üzemeltetési válságok s pénzüzetek alapításában, kereskedelmi szerződéseink és vám- és tarifapolitikánk irányának meghatározásában. Csak azért kellett a magyar földnek mindenben a rövidebbet huzni, mivel dédelgetett gyermekeit kedvezményekkel kellett kóvörre hizlálni. A pénzt, a nagykereskedelmet és gyáripárt és jogait a legprecezebben kellett kodifikálni csak azért, hogy a magyar földet a magyar gazda lábai alól kilehessen huzni. Mindazt ami nemzetközi és hazátlan, önző és lelketlen, azt a legmészszebbmenő kiváltságokkal kell ide kötni az ország és népének megrottására, szemben avval az önzetlen, hazáját forrón szerető és igaz nemzeti eszmékért lángolni tudó osztályal, melynek magyar gazdaosztály a neve. Azért nem is szabad megengedni, hogy ez az osztály megerősödjék, szervezkedjék és anyagilag felendüljön, mert ez nagy veszélyt jelent a dédelgetett merkantil gazdasági politika összes vívmányaira. Hanem mindenáron oda kell törekedni, hogy a közterhek oly arányban osztásanak meg, mely a magyar gazdaosztály szabad mozgását lehetetlenné tegye, a dédelgetett osztályok pedig minél több jóban részesüljenek.

A merkantil-gazdasági rendszerből kifolyólag történt az a szégyenletes dolog, hogy Magyarországnak, hosszú időn át, helyét igazán betölteni tudó földmivelésügyi minisztere még sohasem volt. Tulajdonképen most sincs, mivel Darányi személyes jóakarata még nem elég ahhoz, hogy valakiről azt mondhassuk, hogy rátermett tárcazja ügykörének valódi betöltésére. A földmivelésügyi tárcazt úgy tekintették, mint szinekurát, melyet öletszerűen, vagy sokszor - gondoljunk csak vissza a mágnás földmivelési miniszterekre - a kabinet pozíciója megerősítése érdekében töltöttek be. A liberális gazdasági rendszer szemében a leg-

jobb földmivelési miniszter volt az, a ki semmit sem tett, adminisztrált úgy, a hogy, de eszméket nem termelt, de nem is értett hozzá, de nem is volt tanácsos kilépni abból a zárt-körü érdektársaság által megvont körből, és szabadon gondolkodni, nyíltan látni és eszerint cselekedni, mert a ki erre vállalkozott, mint szegény Festetich, azt azonnal kimarta az érdemes kompanya.

Ebből a gazdasági rendszerből kifolyólag több dotációt sem lehetett a földmivelési tárcaznak juttatni, mint a mennyi adminisztrációjára feltétlenül szükséges. Oly intézmények létesítésére, melyek a magyar föld válságán gyökeresen javítanak, nincs pénz. Az másra kell. Azért csak izzadj, te magyar gazda, hogy a kormány kedvenc dédelgetett csemétére mentől több jusson!

Nem a földmivelési tárcaza kivételére van szükség a parlamentáris kormányrendszerből, hanem oly gazdasági politikára, melynek keretén belül a magyar föld és a gazda-osztály is megtalálja a maga törvényes védelmét a nemzetközi nagytöke mindent felszívó ereje ellen.

A felekezetienség gyümölcsei.

— Eredeti tudósítás. —

Szolnok, ápril 13.

Szolnok kath. közönségét hallatlan botrány hire foglalkoztatja. A dolog így történt: Karkecz Alajos szolnoki rom. kath. lelkész f. hó 12-én, a mint a városból hazajövet a templomban ért, látja, hogy a templom éjszakra fekvő oldalán levő ajtón négy fiatal ember rivalgás és hangos hahotával duhaj módon hagyja el Isten hajlékát. A suhancok szokatlan magaviselete nyomban felkelte a plebános figyelmét és épen rendre akarta utasítani őket, mikor észreveszi, hogy egy a négy közül nagyot köpött. A köpedelemre vetvén tekintetét, látja, hogy a modern szörny a legfölségebb Oltári szentséget köpte ki az utca sarába. A lelkében felhaborodott plebános elmúlt és köteleességét teljesítendő, nyomban a meggyalázott oltári szentség mellé

TÁRCAZA.

A lángész.

— A Fejermegyei Naplo eredeti tárcazja. —

A negyedik emeleten volt a kis czellája, szobája a zsenit mutatta: kicsi volt és rendetlen; szerte szét papírdarabok heverték, félig teleírva apró czédulák, melyekre egy-egy strófa vers, aforizma, regényvázlát, novellacímek, szindarabok hőseinek neve, egy-egy monológ, egy-egy újsági drasztikus eset: gyilkosság, rablás, öngyilkosság, család voltak feljegyezve. mindenik papir veres czeruzával megjegyezve, számozva erős, vagy gyenge vonással, amint sürgősek, fontosak voltak. Itt-ott egy könyv hevert: Horatius, Shakespeare színművei, Hugó, Heine, Petőfi, Arany, Turgenyew, Byron, Fuskín; volt itt romantistának, naturalistának, réalístának regénye, verskötetje; pessimista, spiritualista nagy foliánsai bekötve és bekötetlen heverték a földön, nyitra és egymásra rakva, szines szalagokkal átkötve, megjelölve czeruzával. A kopott íróasztal csak úgy görnyedezett a tömördek iratesomóktól, kiállózott újsági tárcaztól, ponyvairódmali termékektől.

Most is ott ül a zseni az asztalnál, nagy bozontos fejt rátámasztja balkezére, míg a jobbal tollat tartva, idegesen veri az asztalt.

Alkotni, alkotni nagyot, hatalmasat, egy világra szóló regényt, egy szindarabot, mi a valódi hat tragikumával, egy vigjátékot, mi pukkadásig megkacszatgat, egy verset, mi elragad egy országot, egy világot az érzés igazságával, a hang bübjával, az eszme nagyszerűségével.

Alkotni, alkotni — susogja, alkotni isteni múzsa, alkotni akarok. Akarok; hivlak, jöjj szent, nemes a szándék, igaz a cél: az emberiségért, — a haza dicsőségére — isteni múzsa. De az isteni múzsa csak késétt.

Nem, nem! Már szerzem a toll, röpi, a papirospon kuszált barázdákat vág.

Egy sor, két sor, három sor, aztán végre megakad.

Felborzolja haját, bemártja tollát — újra egy sor, két sor... nem, nem, ez nem megy most sehogy.

Letészi, majd máskor folytatja a nagy regény bevezetését; készen kell lenni, készen. Hiszen már az előző régen meg van, meg van az egész meséje; egy nagyszerű mese, egy igaz, megrázó történet, mit még el nem koptattak — egészen új, egészen új!

Igen, meg kell lenni; előtte áll az egész történet, itt-ott mozog minden alakja a nagyszerű regénynek: hőse, hősnője, mellékalakjai; meg vannak az epizódok, a fenségek kitérések, a főhelyek, melyek majd megreszkettetik az emberiség szívét.

Alkotni, alkotni — alkotni fogok. E művem lesz a legnagyobb a legfenségebb, kiragad a kis szobából majd palotába, nagy fényes terembe, hol puha szőnyegek futnak végig, hogy neszt ne csináljon semmi, mikor a lángész ihletett művésze a szónak, a nagy költő alkot.

Elkészül, elkészül, segítem fogsz isteni múzsa: csak úgy fog repülni a toll, telik az iv halomra, halomra sürten beírva apró betűkkel s aztán? Aztán a nagy moloch, a nagy masina megesszi mind, aztán kiadja újra, új alakban a szép gömbölyű betűkkel, a rendes sorokkal telt finom lapokat. S aztán? Aztán aranyos kötést

kap, arany betűvel lesz rá nyomva a szerző neve, a mű címe, ez és ez, alkotta ez és ez. Ez az ez és ez.

S aztán? — Aztán — ah: Ne hagyj el isteni múzsa — kirakatok, fényes kirakatokba teszik, hogy lássa mindenki az új csillagot, olvassa mindenki az új üstökös nevét.

S aztán? Aztán újságok hirdetik, dicsérik, a nagyot, a fenséget, a remeket; az emberek csak az új üstökös, a nap nevét emlegetik; politikuskok, tudósok, művészek és kereskedők, mamák és atyák, fiatalok és öregek, mind csak a szerző dicséretét zengik; mind, tele lesz minden az új lumen nevével, mert szelleme nem egynek, hanem mindennek, mindenkinek szól.

S aztán? — Aztán levelek érkeznek, sürgönyök, üdvözlét, dicséret, hozsanna, hozsanna, mely az égig hat, egészen az égig. Ide is, oda is hívnak, nagy urak, gazdagok és szegények, mert művem nem egynek szól.

Látni akarjuk, ismerni akarjuk, ünnepelni, dicsőíteni az isteni fölketent, a nagyot, a szellemet; meledelni akarunk nagy szelleme sugárával, hallani akarjuk beszédét. Tudós tárulatok, egyletek, egyesületek, művészi körök küldik követéseiket, egyletik szerencsének tartja, ha — elfogadom.

S aztán? Aztán fogy a könyv, új kiadás kell; egy kiadás, két kiadás... sok, sok. Hallatlan siker, hallatlan hódítás... egy, kettő, három, kevés, kevés minden. Dicsőséget szerez a népek, hol ez született, ez az új nagyság.

S aztán? Aztán ömlik az arany, az arany. Pénz, pénz halommal lesz. Minden betit arannyal fizetnek, csak az első, az első meglegyen, oh isteni Muzsa!

állott, hogy a templomba jövő hívek által öndatlatlanul még inkább meg ne gyaláztassék. Közben pedig parancsot adott a melléte álló harangozóknak, hogy egy korporálét hozzon ki, hogy a meggyalázott oltári szentséget illő helyére vihesse el. Egyben megállította a duhaj társaságot és megkérdezte a fiatal ember nevét és aztán elbocsájtá a még mindig szokatlanul duhajkodó társaságot. Megtudta aztán a plebános, hogy a társaság a helybeli állami főgym. hatodik osztályának növendékeiből állott, azon osztályé, melynek élén a legközelebb felekezettelenné lett Pósch Jenő áll. főgymnasiumi tanár áll.

Ugyancsak a napokban történt, hogy a szolnoki plebánia egyik segédlelkésze a legfőbbesőbb oltári szentséget haladókó embertársunkhoz vitte. Az uton két fiatal emberrel találkozott, kik hozzá közel jutván, szemébe nevettek s az egyik ily szavakra fakadt: „Ez az Isten nekem bemutavva niúcsen, tehát neki küszönni nem tartozom,“ s aztán hangosan nevetve távoztak. A szentséget vivő segédlelkész nyomban megtudta, hogy a nevezett botrányhősök szintén a szolnoki áll. főgym. hatodik osztályának növendékei. Ennyit azt hiszem, elég a nyilvánosság előtt felemlitenünk, hogy józannal következtethessen a vallásosságában mélyen megsértett katolikus közvélemény. A botrányhős, mint értesültünk, a vidék egyik vallásos katolikus családjának Sz. földbirtokosnak reményteljes gyermeke.

Igazán megáll az ember esze az ilyen dolgok hallatára és akaratlanul is kétely merül fel lelkében: vajjon nem történnek-e az előadások alatt a hatodik osztályban olyan dolgok, melyek miatt Wlassics miniszternek már régen kellett volna vizsgálatot indítani és a méltó gyökeresen kiirtani. Az összefüggés véltlenre semmi szín alatt sem vezethető vissza. Mi Pósch Jenő áll. főgym. felekezettelen tanár urat nem vádolhatjuk, mert előadásait nem hallgathatjuk; szeretnénk hinni, hogy ő olyan dolgokat nem is ad elő, mely az ifjúság vallásérkölcösös nevelését veszélyeztetni, de hiába, már maga az a tény, hogy egy atheista ül a katedrán, hallgatagon is feldulja az ifjúság vallásérkölcösös érzését.

Ugy halljuk, hogy a deákok botrányos magaviseletének ügyében hivatalos előterjesztést tett a plebános az intézet igazgatóságánál. Mi lesz az eredménye? Majd meglátjuk. Annait

Alkotni, alkotni, szónokolt tovább a falon függő nagyszellemek képehez; alkotni!

Ujra előveszi a félbehagyott írást. Egy sor, két sor nagy gyöngyök ülnék ki homlokán, reszkető keze idegesen tartja a tollat. Tovább, tovább, isteni Múza sugallj.

Lassan megy nagyon, háromszor is bemártja a tollat, meg ki rázza, meg leteszi, meg felveszi. Nem, nem, most sehogy sem megy.

Talán verset tudna alkotni, verset, egy lány kedves dalt. Nem, nem, az kisebb szellemeknek való. Rapsodia! azt, hatalmas rapsódiát fog írni, magasán szárnyalót, milyent valaha Pindar zengett, vagy egy Tyrtens szelleme lanton.

Rapszódiát, hol lángol az érzés, sas a szellem, villám az értelem. Hol vulkán a szív, s erős a szó, mint az orkán és teljes, mint a vihar hatalmas zenéje. Hol egy világ forr, forrong, egy világ érzelmét szólaltatja meg a látnok, egy világ sötétségének gyujt világot a szellem.

Egy rapszódiát, mely magával ragad, mint az ár, mely egy villanattal teremt át mindent, üel fel mutat és jövőt, egyszerre szólaltat meg átkot és imát, örömet és mélységes fájdalomt; egy rapszódiát, hol a föld ölelkezik az éggel, ember összeforr az istenséggel. Azt, azt!

Szeme lázban ég, egész teste remeg, át-szellemülten susogja alkotni, alkotni nagyot.

Ah, olyan lassan megy most ez is, sehogysem telik a sor. S az a kalamáris, az az utálatos fekete szörny. Ott ásit előtte.

Apró villik kelnek ki belőle... sok, sok; megtelik velők az íróasztal, megtelnek a könyv polczok, a nagy foliások tábláján hallani kopogásukat. Ráállanak a nagy bőlesek köny-

azonban már ma kijelenthetünk, hogy a botrányhős kicsapásával a baj orvosolva nem lesz, míg az okozat oka a nevelés teréről elmozdítva nem lesz.

Fejérmegyei ügyek.

A közigazgatási bizottság kedden délelőtt Fiáth Miklós báró főispán elnölete alatt ülést tartott, melyen számos apró ügyet intéztek el. Mint általánosabb érdekűket kiemeljük az alábbiakat:

Igazságügyi palota.

Az igazságügyminiszterium értesítette a bizottságot, mely a múlt hónapban feliratot intézett oda, hogy hajlandó Székesfejerváron az igazságügyi palota építkezését megkezdeni haladék nélkül, ha város megszerzi az ugynevezett katonai sütőde területét és azt ingyen rendelkezésére bocsájtja. Ezt a leiratot közleni fogják a városi törvényhatósággal.

Az új rend terhei.

Moór községben az anyakönyvvezető nem bírta el a sok munkát, melyet az állam reárujt, s a falubeliek kénytelenek voltak napidíjast adni melléje. A költségek megtérítése végett — igen helyesen — a belügyminiszteriumhoz fordulnak, s kérévényüket megküldték a bizottságnak is pártolós véget. Miután a közigazg. bizottság tulnyomó része kormánypárti szellemű ember, a kik ily dologban a méltányosságot mellékesnek tekintik, a kérévnynt határozott pártolós nélkül, egyszerűen csak felterjesztik a miniszteriumhoz.

Több község, mint Csurgó, Tács, Sáregres és Sárbogárd, anyakönyvvezető helyettes kinevezése végett akar fordulni a belügyminiszterhez. E kérévényeket, valamint Váls községét, mely azt óhajtja, hogy a nála működő anyakönyvvezető helyettes házasságkötéssel is megbízassék, pártolólág juttatják Perczel Dezső elé.

Vasuti ügyek.

Bicske környékén az államvasutak ugynevezett „áteszeszei“ alomosták a körülöttük levő földeket és tetemes kárt okoztak. Több lakos gátakat akar építeni az alomostás ellen, de e munkálat költséget az államvasutakra kívánják hárítani. Az államvasut a kárterítés-

től vonakodott és az alispán határozatát, melyben a költségek megtérítésére köteleztetél, megfelelbezte. A bizottság azonban, a kultur-mérnökség jelentésének meghallgatása után a bicskeieknek adott igazgat.

Új posta hivatal.

Füle község szükségét érzi a postahivatalnak, s annak föllállításá iránt kérévnynt intézett a kereskedelmi miniszterhez. Onnan az a válasz érkezett, hogy a kérelem teljesíthető, ha a község évenként 147 frttal hozzá járul a költségekhez. A köz. jár. bizottság most kérdést intéz Füle községhez, hogy kell-e ily feltételek mellett külön postahivatal?

Egy tanfelügyelő, aki véleményét mond.

Festetith Benno születésére nézve gróf, polgári foglalkozását illetőleg tanfelügyelő. Allását a Csiky Gergely egyik színművében megírt képességeknek köszönheti, melyeket időközönként nem mulaszt el bemutatni. Így a szerénységet és tapintatot dokumentálta a gyurói kántortanító ügyében tett jelentésében. Az említett tanító ugyanis folyamodott a közoktatásügyi miniszterhez, hogy 285 frt 55 krnyi fizetésre emeltessék föl, illetőleg egészítsék ki. A székesfejervári káptalan önkéntesen a tanító fizetését kiegészítette 300 frtra, ami megfelel a minimális fizetésnek. Dr. Wlassics Gyula, a közéleti erkölcsotan professzora s közoktatásügyi miniszter, a tanító kérévnynt elutasította, mondván, hogy miután bir a minimális fizetéssel, nem forog fenn a fizetés fölemelés kötelezettsége. A miniszter ugyan engedélyezhetett volna a tanítónak évi 50 vagy 100 frtot, de nem tette. Hogy miért nem, azt ő tudja. Festetich Benno gróf tanfelügyelő ellenben fordított a dologon, s hogy magát népszerűvé tegye a tanítók előtt, a következő kijelentést bocsátotta széknek: „Az egyházi hatóságok eljárását leghatározottabban el kell ítélnem, mert az a szegény tanító önhibáján kívül, a káptalan eljárása folytán, 100 frt jövedelemtől fosztott meg.“ — Kár, ha kisemberek nagy hangon beszélnek, s furcsa, ha egy állami hivatalnok ilyen hangu bírálatot gyakorol az egyházi hatóságok fölött.

Iskolai ügyek.

Doboz község iskoláját renoválni kellene, s ezért folyamodványt is intéztek a miniszteriumhoz. Miután dr. Wlassics Gyulának a P u l s z k y Károlyok utaztatása kápvásár-

veire, rátaposnak a nagy britt ösök mondásaira; semmi sem szent előttük.

Látja a komédiát, mit papirjaival üznek, rá öltögetik apró nyelvéket, csufolják, kaczagják; ah! de rettentő, rettentő ez.

Kiáltani akar rájok rettentő átkot és nem tud, látja, hogy ez az apró gunyolódó sereg hatalmasabb mint ő. Múza, isteni Múza, üzd el ezt a gunyolódó sereget, mert megőrülök!

A verejték végig fut homlokán, oda csep-pen a papirotra. Látja a csep-pet a mint nő, nő csodálatosan nagyobbodik... már telea szoba. Csak nő, látja miként törí át a szoba falát.

Kiront az utcára; ott már hatalmas folyam. Az emberek futnak, jajgatnak, kiáltanak.

A könyvár csak nő még magasabbra; ni már palotákat dönt le, templomokat sodor el, ágyukat ragad magával. Ó, fojt és pusztít mindent.

Zugás, kiabálás, sirás, átok... jaj és jaj; parancs, szitok hallatszik: gátat az árnak. Rá kaczag; tengerré lett a könyv: elsodort parancsolót és szolgát...

Ah! Isteni Múza megadta a sugallatot. Látok: a nyomorultak könyve tengert tenne ki, a nyomorultak könyve az ég veti haragos hullámaikat: nincs hatalom, mi eltapossa. Alkotni, alkotni. Ah! Isteni Múza egy rapszódiát...

Mire felveszi a tollat, már eltűnt minden látomás, csak az apró, gunyolódó villik serege ugrál körülötte...

Talán egy dalt, teremthetek. Sappho dalával kelt nagyra, Orphen szék követtek, az a másik sánta, görög seregeket állított lábra; a nagy britt is zengett szelidebb lanton s ah! Petőfi szelleme szerelmi dallal szárnyalt a csillagokig.

Gondolkozik. Szeme oda tapad egy könyvrre, egy kis könyvrre. Előveszi, finom hajtású levél perdul ki belőle. Kicsit sár-ga már, a betűi megfakultak, de látszik, hogy finom kéz írta.

Ez, ez adja meg a szellemet ez a kis fakó papír, meg az a kis könyv. A papírból, a finom betűkből egyszerre kikel egy lány. Aranyos haja, ábrándos kék szeme van. Olyan karcsu, akár egy lilium, olyan finom, mint a lehellet.

Látja a mint megáll előtte, látja ezek futását, finom bőre alatt érzi is a lehelletét.

Aztán ránéz nagy kék szemével; egy könyvet lát kiesordulni szeméből, s hallja amint zokogó, gyöngye hangon mondja: Károly, szegény Károly, beteg vagy.

Szegény Liza sajnállak, sugja a Zseni, szerettelek, királynőnek akartalak tenni, de nem vagy méltó hozzám az óriáshoz. Ah! érdemtelenre pazaroltam szellemem csillogó sugárit. Liza, isten veled, egy hang neked is jut még a lantról...

Te is anyám! nem értetek engemet, földre száll a szellemeitek, barmok vagytok, magasán száll a költő, a csillagok hónapja.

Várjatok, várjatok, egy dalt zengtek, mi megőrökit.

Nagy papirt vesz elő, finomat, egy rózsát ragaszt rá; így lesz szép, ez nekik megy.

Múza, isteni Múza, alkotok, alkotok. Dalt, adj szebbet, mint Sapphonak. Legyen benne tűz, mint szenvedély, mint a szerelmes olasznál és magasság, mint a nagy Petőfinél.

Szerzeg a toll, kétszer, háromszor végig szánt a fehér mezőn, aztán kuszáltan futniak össze a betűk, egymásba futnak a sorok... ah! üzd el, üzd el azokat az apró alakokat, ráültek a tollamra... nem bírom...

lásokban előbbre való az iskolák jókarban tartásánál, a kérvényt elutasította. A község kénytelen lesz gyűjtés útján hozzá össze a tatározáshoz szükséges pénzt.

Dunapentellé jobban járt, mert a 789 ftr községi iskolai segélyt újabb 5 évre engedélyezte a miniszterium.

Keresztösen megüritült a második ref. tanítói állás. A pályázat nem sokára ki lesz írva.

E bejelentéseket a bizottság tudomásul vette, s az egyes szakeladók referálása után az ülés befejeződött.

Ós-Buda várában.

Nemzeti diósóseges multunk nagy mlékére épült Ós-Budavára, de csunya, sáros időben barangoltalak végig. Egyedül mászkáltam a bokáig érő sárban a zegzugos, szűk, bizarr építésű utcák tömkelegében.

Minden sarok-fordulónál vártam, hogy előmbé öltik egy kaftános izlam, kérdőre vonni, hogy mit keresek itt az ő birodalmukban. De nem jött senki, a jámbor törökök valószínűleg a nagy sár miatt nem jöttek ki az utcára.

Vártam, hogy vonul el kivont kardú janicsárok kíséretében a hatalmas budai basa, hátat mondani Allahnak valamely nagy diadalért. Vártam a mesés kincseket érő boglárkával díszített bégek hadát, szerezcsen kísérelükkel együtt.

A mecset nyitott ajtaján át hallani véltem az imám mélabús hangját, amit a koránból mormolja esti imáját. A borongós tavaszi esős felhők sötét árnyékot vetettek a mecset karcau minaretjére, de a fogpiszkálószzerűleg felül hegyesbe nyúl torony koskeny erkélyén csak nem akart megjelenni a müezzin, hogy hangos „Al Allah, il Allah” kiáltásával haza kergesse imára az igazhitű mozlímeket.

A nagy boltives bazárok üresek, a házak falaihoz feckefészek módjára tapadó boltok, melyek előtt az utca porába teregetett portékákkal szoktak ügyelegni a bazár népei, üresek, lakatlanok.

Sehol semmi zaj, vígság, harazi riadó!

Régi magyar épületek, töredezett czimerekkel kapuk fölött, cifrára vert vas erkélyekkel, kiugró rácsos ablakokkal némán bálnak az utca feneketlen sarára.

Kiérék a bástya legvégső fokára, széjjel nézek. Talán lenn táborzik a hős Petneházy víté hajduival, azú Máriai lobogós táborával? Sehol semmi, kedvetlenül fordulok be ismét az utcák sötét zugába, be a legelső ház kapuja alá, fölmegek a csikorgó falpécson az emeletre. Az emeleti ajtón nagy fekete betűkkel ki van írva a tilalom: „Idegeneknek tilos a bemenet!”

Igaz a regény, a regény. Meglesz! Egyet a legszebbet Lizának, másikat anyámnak. Először Lizának küldök ő menyasszonyom, aztán anyámnak. Így szépen!

Brr, rengeteg baj, rengeteg időpocséklás, jönnek ezren és ezren gratulálni, nem fogadok senkit.

Mégis! Szép Liza, anyám örüljete, lássátok a szellem inneplését. Így, így isteni Muzsa! Alkotni nagyot... nagyot egész a sirig!

S aztán?... Aztán koporsóba tesznek, megsirat egy ország, megkönyez egész világ.

S aztán?... Aztán szobrot emelnek, szobrot a nemzet filléreiből, egy nagy szobrot, magasat, végtelent, fel az égig érőt, melynek aljánál emberek sírnak, a megkövesült szellemre pedig a csillagok mosolyognak. Egy nagy szobrot, milyent nem látott a világ s még nem kapott emberi nagyság.

S aztán?... Aztán élek örökké szellemben és kőben, idő nem árt se száz év, se ezer, a szellemben halad, utja örök; fegyver le nem rontja, idő meg nem fojtja. Virágot hint a nagy sírjára minden idő, mert nagy ő, nagy és örök!

Alkotni, alkotni isteni Muzsa, nagyot, nagyot örökös!

A negyedik emeleten így álmodik a Zseni, éjjel-nappal ír, ír és beszél az ő isteni Muzsájához: alkotni, alkotni nagyot, szépet, örökké tartót! Reszket a láztól, zavaros szeme bután tekint szét, a gyéren világított szobában, keresi a világosságot, lázban égő ajkai már csak egy suttogják: meg lesz, meg lesz! Az isteni szikra, a Múza meg csak kéklik, ki tudja kinek homlokát csokolgatja.....

Ilona.

Itt bizonyosan valami magánzó öreg alchimista lakik, a ki nem szereti, ha zavarják, tiszteljük az idegen ember portáját, gondoltam s lefelé indultam a lépcsőn.

Odalenn már várt egy aranyos sapkás bácsi. Kérem, mondja alzáttal, becsukjuk a kapukat, tessék kimenni.

Ez már nagy udvariaság a budai basa 5 kegyelmességétől, estende, hogy nyugodni kíván, félkereti az idegeneket a vár területének elhagyására. Csodálkozom azon, hogy ezeket az udvarias, jószívű törököket miért igyekeztek tüzzel-vassal kizsákolni az országból?

A lánczos várkapu nyikorogva csukódott le utánam. Számkózt velem az uton egy valódi török fezt, de ő-budai fejű reczipált polgár kinalgatta lármás hangon három krajczáros óriás kifijeit.

Ijedten akarok menekülni vissza, a csendes, török utcákba. De hajj; amint visszatekintek a lánczos kapu helyett egy pléhtáblás deszka kerítésbe ütöközöm. „Az Ós-buda területére csak igazgatósági engedéllyel lehet bemenni.”

Ejnye, hát már a nagy Mohammed is igazgatósági fennhatóság alatt áll. Akkor jobb ha be sem megyek. Neki vágtam a sáros utnak, araszfelő a merre az új mücsarnok épülete emelkedik aranyos oszlopaival. Felmegek ide, találók én itt is régi emléket elget, az talán nem áll igazgatósági cenzura alatt.

Szikra.

Táviratok.

Képviselőház.

(Saját tudósítók jelentése.)

Budapest, april 15.

A képviselőház mai ülésén Szilágyi Dezső bejelentette Boros Béni váratlan elhunytát, mely fölött a ház részvételt fejezte ki.

A kereskedelmi miniszter betereszti az országos statisztikai hivatal elhelyezésére szolgáló palota építésére vonatkozó javaslatot.

A pénzügyminiszterium költségvetését Láng Lajos előadó terjesztette elő hosszabb beszéd kíséretében.

Molnár József sürgeti az adóügyi reformokat és két határozati javaslatot terjeszt be. Az egyik utasítani akarja a kormányt, hogy a fogyasztást ne adja a megyékben bárbe nagy bírlőknek, a másik az önálló jegybank felállítását sürgeti.

Neumann Armin polemizál Molnárral s kijelenti, hogy az adóterhek emlegetésénél elvetik a súlykot. A gazdálknak van egyéb jövedelme is, mint a föld, a mely után megadóztatnak. Elfogadja a költségvetést.

Helpfy Ignác hosszabb szakaszerü beszédben kritizálja a költségvetést s határozati javaslatot nyújt be, hogy a kormány szakítsa meg a tárgyalásokat az osztrák-magyar bankkal és intézkedjék önálló jegybank felállítására.

Ülés végén Várady Károly interpellációt terjeszt be a kiállításai bérléjegyek dolgában, Pap Elek a vidéki városoknak nyújtandó tarifa-kedvezményeket illetőleg.

A magyar klerus gyásza.

(Saját tudósítók távirata.)

Győr, április 15.

A magyar katolikus klerust és egyzsersmind az országot nagy veszteség érte. Holdházy János, a legmíveltebb és legrokonszenvesebb főpapok egyike, ma délelőtt meghalt Győrött. Halalos ágyánál nővére, Holdházy Mária, öz. Sziklayné és Kapui Elek sekrestye-igazgató voltak. A gyászbeszéd rendkívüli részvételt kelt a városban, bár mindenki tudta, hogy Hold-

házy számára nincs mentség. A főpap pár hó előtt egy fogműtétet végzett, a mely után a rákbetegség mutatkozott arczán. Bécsben műtétnek vetette magát alá, de hasztalan. Reménytelen állapotban hozták haza, s hetek óta Krisztusi türelemmel készült a halálra. Az utolsó napig magánál volt, s megadással nézett sorsa elé. Kedélye különben tavaly nyár óta, a midőn legkedvesebb tanítványát, László főherceget a katasztrófa érte, teljesen elborult.

Holdházy János még javakorában volt és külsőre nézve hatalmas, erős férfinek látszott, ki szívjóságával, nagy műveltségével és finom modorával mindenkit lekötöleztet. Egész 1891-ig nevelője volt József főherceg gyermekeinek, s részben neki köszönhető, hogy a főhercegi család körében oly magyaros szellem uralkodik. Mint győri kanonok és déghi apát kapta meg a tribunitzi czimzetes püspöki czimtet, s a III-ad oszt. vaskoronarendet.

Haláláról táviratilag értesítették József főherceget, ki — hir szerint — a temetésen képviselgetni fogja magát. A város számos házán kinttűték a gyászlobogót. A törvényhatóság ünnepélyesen résztvesz a temetésen, leróvni halálját. Holdházy iránt, ki áldozatkész polgára volt szülővárosának.

Vilmos császár Bécsben.

Bécs, (Saját tud. táv.) A német császár tiszteletére ma fényes díszszemle volt sok ezer főnyi közönség jelenlétében a Schmelzen. Ott voltak: Ferdinánd, Szalvator, Frigyes, Rajner, Ottó és Jenő főhercegek, Mária Józsefa főhercegnő, a tábornoki kar, külföldi attaché sfb. Ferenc József király 1/9-kor érkezett meg tábornagi ruhában, nemsokára utána Vilmos császár huszárezredesi egyenruhában. A szemke a német himnuszot játszotta. A szemle kitinően sikerült.

Elhunyt képviselő.

Budapest, (Saját tud. táv.) Boros Béni a borosjenői kerület (Arad m.) képviselője hirtelen elhunyt. Boros a vasuti kapacitások közé tartozott, mint az aradcsanádi vasutak igazgatója. Született 1839-ben Aradon.

Városi és vidéki hírek.

— Veni sancte lesz holnap, csütörtökön reggel 8 órakor a székesegyházban a városi tisztújító közgyűlés alkalmából. Az istentiszteletet Gremper István apátplebános fogja végezni, s jelen lesznek a főispán vezetése alatt az összes városi tisztviselők és bizottsági tagok.

— Bucuszások. Klement Ferenc helyettes tanfelügyelő, kit a kultuszminiszter Csanádmegyébe tett át az ottani tanfelügyelői hivatal vezetésére, szombaton hagyta el végleg Székesfejervárt. Az a rokonszenv és tisztelt, mely működése alatt körülvette, elutazásakor is megnyilatkozott; a pályaudvaron barátai és a tanító-testület mindkét nembeli tagjai közül számosan jelentek meg, s érzékenyen vettek tőle és nejtől búcsút. — Zolnay Viktor, a jeles vívómester, kinek iskolájában városunk intelligenciája iparkodott gyakorolni a vivás sportját, orvosi rendeletre kis ideig pihenni kényszerül, s így a tanfolyamot pár nappal megrövidítve elutazott Fejérvárról. A nyáron részt fog venni a milleniumi vívóversenyben.

— **Tiszujítás a városnál.** Mult szá- munkban megírtuk, miként vajduktak a városi hegyek, és még egeret sem szűltek. Az utolsó perczben azonban még is akadát vállalkozó, ki a kibuktatásra szánt N e m s i t s Gyula pénzügyi tanácsossal szemben fölveszi a küz- küzdelmet, C s ö p p e n s z k y Ferencz dr. ügyvéd a bátor ember, ki több bizottsági tag fölkerésére és biztosítására beadta pályázó folyamodványát a tanácsosi állásra. Viszont (F e b h a r d Bódog, ki Pribék pénztáros hely- helyre aspirált, megmaradt a II-od jegyzőségben. Ha tehát Csöppenszky holnap vissza nem lép, a választás még sem lesz egészen egyhangú.

— **Lelki gyakorlat.** Az adonyi esperesi kerület papsága szokásos húsvéti lelki gyakor- latát az idén Ráczalmáson tartja e hó 16-án. A lelki gyakorlatot Bozóky Mansuetus duna-földvári káptalanus ház-főnök fogja tartani. Részt vesznek a kerületi tanítók is.

— **Esküvő.** Bonitz Ferencz, az A l k o t m á n y szerkesztője, ki mint a Fejér- megyei Napló szerkesztője a legjobb emleket hagyta városunkban, kedden délután tartotta esküvőjét Budapesten, a Józsefvárosi plebánia-templomban, F a d g y a s Vilma ur- hölgygyel. Az esküvőt megelőzőleg Székes- fejérvárról, a menyasszony illetőségi helyén, a jegyző megjelent az anyakönyvi hivatalban G y á n t s Jenő és Keresztes Ignác tanuk kíséretében. Az esketést Budapesten Miller József káplán végezte; mint tanuk S e r e s Imre és S z a b ó Endre szerepeltek. Jelen voltak az esketésen: H o c k János, Z e l e n y á k János orsz. képviselő, Br. K a a s Ivor s a fővárosi zsurnalisztika több illusztris tagja. A fiatal párnak számos tisztelőikkel együtt mi is őszinte szerencsekívánatainkat fejezzük ki.

— **A lelkesek pótdadómétsége.** A belügyminiszter figyelemre méltó határozatot hozott. Egyik vármegye közigazgatási bizottsá- ga határozatának megváltoztatásával s a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyet- értőleg kijelentette, hogy az oly lelkes, ki ingatlanokat lelkesi teendőikért, lelkesi java- dalmazásként bír, eme javadalma után nem terhelhető meg községi pótdadóval.

— **A Balaton-part beültetése.** A Bala- ton-part vidékén a filloxera-pusztította szőlő- területek újraültetése az utóbbi években na- gyobb lendületet vett s a tavasszal megint nagy homokterületen fognak ültetéshez. Csak egy baj van, hogy az ültetni való vesszőket úgy elkaptokdát, lefoglalták még az ősszel és télen, hogy a megrendelések egy harmadát sem kapják meg a szőlőterület tulajdonosai, tehát sok elkészített terület ezuttal üresen marad. A jövő évben pedig még nagyobb lesz a vessző- szükséglet, midőn az elpusztult szőlők felújítá- sáról szóló törvényjavaslat már törvénnyé fog válni s az agrár- és járadékbank megkezdi a kölcsönadást, melyre sok birtokos- és föld- mivespolgár várakozik.

— **A kath. tanítók ezredéves foga- dalmi zászlója** 135 csm. nagyságban, crém színű selyem grossgrebből, egy darabban fog készülni. Egyik oldalán Szt. István képe a körirással: A magyarországi katolikus tanítók ezredéves fogadalmi zászlója 896-1896. A zászló szélén köröskörül díszes és valódi arany- himzés, művészi ornamentikával lesz ráhímezve s a megfelelő helyeken barna selyemmel árnyé- kolva. A másik oldalon a közép Magyarországi Nagyhatalom selyem aranyhímzésű alakja e körirással: Magyarország Nagyhatalom védd és oltalmazd hű népedet az új ezredévben! Alatta művészi himzés ugyanazon szíllel mint a tulsón, a zászló körül valódi arany rojt két végén aranybottal. A rud természetesen tölgy- fából készül, mely a középben szétcsavarható lesz.

— **Siremléket Jankó Jánosnak!** Arra a férfinak, a ki páratlan humorisztikus rajzaival negyven éven át derítette föl a nemzetet: a legmagyarabb festő-művészre ráborult a sir éjszakája. A „Borsszem Jankó“ s éleztáptársai („Bolond Istók“ és „Üstökös“), melyeket hosszú éveken át gazdagított s ékesített az ő mesteri tollának munkáival, bizalommal fordulnak mindazokhoz, a kiket nagy művészetével és aranyos humorával annyiszor megvizsgált: járuljanak hozzá, hogy sirja fölött méltó emlé- k hirdesse nevét. Hálával fogadtatik a legseké- lyebb adakozás is, melyet a Budapest-Belvárosi Takarékpénztár igazgatóságához (Koronaherceg- utca) kérünk beküldeni. Az egyes kimutatások a „Borsszem Jankó“-han jelennek meg.

— **Szökevény katonák.** A városi ható- ság értesítést kapott a helyben állomásozó uhlánus ezred parancsnokságtól, hogy Z a b k ó Tomó és V a l d Mejer nevű uhlánusok szom- baton az ezredtől megszöktek. A város területén megindították a nyomozást.

— **A gyógyszeresek új ára.** A belügy- miniszter új árszabályt készített a gyógy- szerekre illetőleg, melynek ez év január 1-én kellett volna már életbe lépnie. Időközben azonban akadályok merültek fel s így a mi- niszter elhatározta, hogy csak május végén hozza használatba az új árszabályt, mely sze- rint a jövőben körülbelül 13%-al lesz olcsóbb a gyógyszer.

— **A megyei árvaház ügyében kiküldött bizottság befejezte szemléit.** Hétfőn F i á t h báró vezetése alatt kirándultak Kálozra s meg- tekintették a Zichy-féle kastélyt és parkot, mely jelenleg O l t e a n u Sándor tulajdonát képezi. A szép fekvésű hely s a 30 holdból álló terület megnyerte a bizottság tetszését s a kért összeget (28,000 forint), igen méltányosnak mondják. Az épület is jó karban van, de bőví- tésre szorul. Egyetlen kifogás, hogy Marton- vásárral könnyebb az összeköttetés, mint Ká- lozzal. A főmérnök pár nap alatt beadja szak- véleményét, s a bizottság dönteni fog a hely fölött.

— **Eljegyzés.** Hegedűs Lajos end- rödi gyógyszerész és földbirtokos eljegyezte K r a s z n o p o l s z k y Ida urhölgyet, a polgári leányiskola kiváló műveltségű és köztisz- teletben álló tanítónőjét. A midőn a szép frigy- hez gratulálunk, egyuttal sajnálatunkat fejez- zük ki, hogy az intézet már a jövő tanévben elveszti egyik legkiválóbb tagját.

— **A káptalan pöre.** A Curianál tegnap tárgyalták K n u p f e n András plebános ha- gyatékára vonatkozó pert, ki végrendeletileg je- lentékeny összeget hagyott a P u s z t a - Z s á m o r o n létesítendő plebániára. A végrendeletet a plebános rokonai megtagadták s a káptallal- letett összeget maguk számára akarták meg- szerezni. A Curia most végleg döntött ez ügyben, s a felpereseket, vagyis a plebános rokonait, panaszukkal elutasította. Az ügy sikeres elintézésében jelentékeny része van dr. S z a b a d y József káptalani ügyész lelki- ismeretes buzgóságának.

— **Kinevezés.** J e n i s c h Ádám pusztasárosdi lakost a földmívelésügyi miniszter a sárbogárdi járásba állandó gazdasági tudó- sitóvá nevezte ki.

— **Képes levelezőlapok.** Az ezredéves országos kiállítás alkalmából a magyar posta- benyomott 2 kros, illetve 5 kros levéljeggyel felszerelt és az írásbeli közleményre szánt ol- dalon kepekkel ellátott ledelezőlapokat bocsát forgalomba, a melyek f. évi április hó végével, a benyomott postai értékjegyek árához képest 2, illetve 5 krért, minden kir. posta (távirda) hivatalnál és postai értékeikáruháiban besze- reszhetők lesznek. A forgalomba bocsátandó levelezőlapok harminckétféle képpel vannak ellátva. A képek részint az ezredéves országos kiállításból, részint a magyar történebből vétet- tek, részint pedig a magyar korona államterü- letének egyes tászképeit tünteték fel.

— **Gyűlések a megyénél.** Az állandó választmányi ülés f. 20-án, a közgyűlés pedig május hó 4-én lesz a megyénél.

— **Tolvaj cseléd.** A rendőrség rátette a kezét C s i p á s z Juli cselédleányra, ki meg- lett kora dacára sincs tisztában az enyém és tied fogalmával. Est bizonyítják F u k s z Endréné ruháneműi, s L á n y i Zsuzsának aranygyűrűje, mely tárgyakat az enyveskezü hajadon K i s Gábornénál helyezett letébbe. A vizsgálat folyamán kislit, hogy másoktól is elemelt egyet mást. Így G r ó s z Józseftől ívegeműeket, P e t r á s Sándornétól szoknyá- kat. A jó madarat átadják az ügyésznek.

— **Számonkérő ülés a megyénél.** Szer- dán délelőtt a főispán elnöklote alatt a megye- ház kis termébe számonkérő ülés volt. A főis- pán mindent a legnagyobb rendben talált, s meglegedését fejezte ki a hivatalnokok pontos- sága fölött.

— **Járvány Rác-Keresztúron.** A hó- lyagos himlő, mint ráczkeresztúri levelezők írja a gyermekek közt járványosan fellépett.

— **Egy szép felköszöntő.** A gróf Károlyi család nászünnepet ült Budapesten, Károlyi Imre és Károlyi Zsófi egybekelését. Ez alkalommal K á r o l y i István gróf oly szép pohárköszöntőt mondott, mely az egész országban feltűnést kelt. Befejező része, mely a fiatal férjhez szőlt, így hangzik: „Szeresd hazádat! Lelkesülj mindenért, mi szép és nemes, munkáldoj, iparkodj! Hasznos polgár lenni, légy határozott, ne utánozd azokat, kik mai napság csakis a külsőségek után kapkodnak, kik a czél által szentesítettnek tekintik az esz- közöket még akkor is, mikor csakis haszonért adják oda nevéket! Éltedben csakis egy becslé- letet ismerj! Legföltétebb kincsed ez legyen, tiszta neved őrizd meg sirod! Csak azoknak nyujtsd baráti jobbodat kik méltók rá és ebben — sem családi, sem rokoni, sem baráti, sem pártzempont ne vezéreljen! Becsület- bíróságra sohasem szorulj s így biztosíthatlak, hogy elintézetlen ügyed sohasem lesz.“

— **Megeyi és városi deputáció.** A milleniumi kiállítás megnyitására a megyét kép- veselni fogják: H u s z á r Á g o s t o n alispán, H e i n r i c h Lajos tiszti főügyész, és M e s z l e n y Pál földbirtokos; a várost pe- dig S e i d l Lajos főkapitány és D i t t r i c h S z i l á r d ügyvéd, városi bizottsági tag.

— **Verekedő asszony.** Máhr Jánosné megfordítva alkalmazta azt a közmondást, hogy az „asszony verve jó“, mert ugyanis a napo- ban a férjét egy fatuskóval homlokán vágta, ugy hogy orvosi vélemény szerint 8 nap alatt is alig gyógyul be a seb. A férj feljelentette a kardos asszonyt a bíróságnál.

— **A szabók mulatsága.** A székesfejér- vári szabók elhatározták, hogy a nyár folya- man nagyszabású mulatságot rendeznek. Ez ügyben 26-án d. u. 4 órakor a Kálozi vendég- lőben értekezletet tartanak.

— **Szélhámos leány.** Hande Mari cseléd- leány szerdán reggel bealított Csucs István cipéczhez és cipőt vásárolt hitelbe a Mária- pusztai földbirtokos nevében, Herceg Ignác kereskedőnél pedig kelengyét vett. A nap folya- man az illető kereskedők a leány után tudako- zódtak, megtudták hogy becsapta őket. A ren- dőrség a szélhámos leányt nyomozza.

— **Dunántúli hírek.** Nagy m a r t o n b a n egy molnárlegény véletlenül meglőtt két leányt s az egyiket oly szerencsétlenül, hogy pár percz múlva meghalt. A legény a lövés következményének láttára agyonlötöte magát. — Z a l a - E g e r s z e g e n — mint levelezők írja — egy cselédleány ruhája az eldült petroleum lámpától meggyulladt s bár a tüzet mindjárt eloltották, a lány mégis behalt égési sebeibe. — P é c s r ő l értesítenek bennünket, hogy a német esszár, ki jelenleg Bécsben idő- zik, szeptember 20-ika táján Frigyes főherceg baranyai birtokán tartandó vadászatokon a főherceget meghívása folytán részt vesz. — S o p r o n b a n a János-kápolna építésénél egy 10 mázsás vastorony eldült a két fűt agyoncsapott.

Kiállítási hírek.

— Eredeti tudósítás. —

B u d a p e s t, április 15.

Kiállítás propagálása Konstantinápolyban.

A konstantinápolyi magyar-egyesület nagyon hazaifias dolgot végzett legutóbb. Ugyanis huszonöttagu, a török főváros legelőkelőbb köréből toborzott internacionális bizottságot alakított, amelynek a célja a milleniumi ünnepeknek minél szélesebb körökben propagandát csinálni s nagyobb kiránduló társaságokat szervezni, melyek tömegesen hozzák a keleti látogatókat Budapestre. A konstantinápolyi lapok hosszabb cikkekkel közölnék a kiállításról és szintén erősen támogatják a „Comité International de Propagande” buzgó fáradozásait.

A bosnyák kiállítás.

A bosnyák-herzegovini osztály öt épülete (iparcarnok, erdészeti-pavillon, bosnyák-lakóház, vasuti pavillon, kávéház) teljesen készen áll; az iparcarnok a külső falak keleti izlésű kiszínezésével egész új képet nyert, és számot tart arra, hogy a kiállítás legérdekesebb épületei közé soroztassák. A terület rendezése és parkirozása most folyik. A munka sulypontja az épületek belsejébe helyeződött át, a ládák tömkelege közé, a hol Hörmann Konstantin bosnyák-herzegovini kiállítási biztos fáradságos vezetése alatt lázas tevékenység folyik az anyag rendezése körül. Stix Odón a bosnyák-herzegovini országos kormány építészeti osztályfőnöke több napig szintén Budapestben tartózkodott, hogy az építkezés befejezése alkalmából szükséges műszaki intézkedéseket megtegye. A vasuti pavillon a legmutatósbab ez időszert, mert kifogástalan ünnepi díszben már helyet foglalt ott a bosnyák-herzegovini államvasutak két vonata. Az erdészeti pavillonban a különféle kitémők állatok, egész vadász jelenetek kezdenek kibontakozni utiruhájukból, míg az iparcarnok gazdag és változatos tartalma a napokban hagyja el deszka börtönét. A bosnyák-herzegovini országos kormány kiállítási irodája Budapestben Nagyjános-utca 44. szám alatt van.

Finneiek a kiállításon.

A fumei „Club Alpinó”, melynek elnöke Dr. Dell' Asta fumei ügyvéd s amelynek tagjai Finne legelőkelőbb polgárai, a magyar turista egylettel egyetemben megállapította a milleniumi kirándulások programját. A kirándulók június 4-én d. u. 2 órákor érkeznek Budapestre, a pályaudvarban a magyar turista egylet fogadja őket d. u. 4 $\frac{1}{2}$ órákor meglátogatják a kiállítást és este 8 órákor a debreczeni csárdában a magyar turista egylettel együttes részvételével bankett lesz. Június 5-én d. e. 7 órákor találkozás és reggeli a Drechler kávéházban, (az operával szemben); 8 órákor indulás az eskü-térre, honnan hajón átkelés a Rudas fürdőbe, felmenet a Gellérthegyre, onnan átrándulás a Margitszigetre; 2 órákor ebéd a szigeten; este séta a kiállítási területen, 8 órákor este vacsora a debreczeni csárdában.

Szombaton június 6-án 7 órákor reggel, összejövetel és reggeli a Drechsler féle kávéházban; 8 órákor felrándulás Budára a várba, a királyi palota és park és a vár nevezetesegeink megtekintése, 2 órákor ebéd a vigadó éttermeiben, délután a földalatti vasutal kirándulás a városligetbe, Fesztay körképe és Ósbudavára meglátogatása, 8 órákor vacsora a magyar turistákkal együtt Ósbudavár területén.

Vasárnap, június 7-én reggel 7 órákor összejövetel és reggeli a Drechsler-kávéházban, a fő- és székváros megtekintése; 12 órákor délután összejövetel és ebéd a „Páris” szálloda éttermében, innen délután kirándulás Visegrádra, az ottani híres történelmi romok meglátogatása (ezt a kirándulást a magyar turista-egylet rendezi a fumei Club Alpinó kiránduló tagjai tiszteletére); visszajövetel külön hajóval, a honnan majd a kirándulók a kivilágított Budapest fényes kilátását élvezhetik.

Hétfőn június 8-án d. e. 7 órákor összejövetel és reggeli a Drechsler kávéházban 8

órákor a tribünök elfoglalása a banderium megsejmelése végett; 2 órákor d. u. ebéd a Vigadó éttermében, a délután folyamán „Konstantinápoly Budapest” meglátogatása.

Az érdekes program és a fumei polgártársak ismert hazafisága bizonyára nagy számban fogja Budapestre vonzani fumei polgártársakat.

Az ifjúság monstre-hangversenye.

Az ezredéves kiállítás megnyitási ünnepélyének megkapó mozzanata lesz. A részletek még nincsenek végleg megállapítva, de oly formán tervezik, hogy a megnyitási szertartás után, midőn a király megkezdí a körutat, a fővárosi közéletnek 1200 tagu egyesített énekara rázendít egy alkalmi éneket. Az énekara, melynek betanításával Dr. Wlassics közoktatási miniszter Harrach József zenetanárt bízta meg, az első próbát tegnap, vasárnap délelőtt tartotta meg az ezredéves kiállítás területén; az ünnepélyek területén az ünnepélyek csarnokában egy óriási emelvényen. A próba impozáns volt; a hatalmas énekara megfelelő nagyszabású orgona kísérete mellett a Rákóczi indulót megrázó erővel adta elő és az előadás szabatoságáért egy Harrach tanárnak, mint tanártársainak a jelen volt vendégek a legmelegebb elismeréssel adóztak. Második próbát is tartanak az iparcarnok előtt és a két próba eredményének egybevetése után fogják meghatározni, hogy a nevezetes jelenet melyik ponton fog vége menni.

Irodalom és Művészet.

Hazaifias szavallatok, dalok és indulók.

A millenium megünneplése alkalmából a tanuló ifjúság használatára egybegyűjtötte Babik József, tanítóképző tanár Egerben. A három képpel díszített, 152 lapnyi terjedelmű gyűjtemény ára fizve 50 kr., félvászonban 65 kr., egész vászonban 75 kr. — Közudomásu dolog, hogy Kelemen Lajos egri tanító az érdem és dicsőség, hogy az ezredéves ünnepség tervezetét az iskolák számára kitűnően megalkotta. Oly jeles e mindenre kiterjedő tervezet, hogy a közoktatásügyi miniszterium alig pár szónyi változtatással egész terjedelmében át vette azt, csak éppen a tervezet kidolgozójának nevét felejtették el sajtóságot véletlenségből megemlíteni. E tervezet alapján állított össze „Ezer esztendő” cím alatt egy füzetet egy fővárosi tanító ezzel a mindenesetre különös óvással: Minden jog fentartva. Különben a fizet hasznavehető. De e mellett sem fölösleges Babik József gyűjteménye. Kelemen Lajos jeles szervezete általános keretben mozog, melybe nagyon alkalmasan illeszthetők be helyi vonatkozásu szavallatok. Mert bizonyára lesz némi eltérés az iskolai ünnepségek megtartása alkalmával a fin- és leányiskolákban. Továbbá Egerben Dobó Istvánról, Váradon Szent László királyról, Erdélyben Báthory Istvánról és Kinizsy Párol, Kolozsvárott Mátyás királyról, Közegen Jurisich Miklósról, Temesvárt Losonczy Istvánról, Drégelyben Szondi Györgyről, Szigetvárott Zrinyi Miklósról, Pozsonyban Mária Teréziáról, Aradon a szabadságharc vértanúiról meg nem emlékezni nagy figyelmetlenség, — mulasztás lenne. Mindezekre vonatkozólag alkalmas, változott költemények találhatók fel e kiadványban.

Közgazdaság.

* **Állategészségügyi értekezlet.** A földmivélségügyi miniszteriumban állategészségügyi értekezletet tartottak az utóbbi napokban. Az állatkiallítások egészségügyi szolgálatának dolgáról abban történt megállapodás, hogy a kiállítási állatrakodók közülében megfigyelő berendezés lesz a netán gyanusnak talált állatok számára. Az állategészségügyi szolgálat folytonos lesz. A járatok kezelését, a fővárosi közegyek, az orvosi szolgálatot az állami közegyek fogják végezni. A betegnek talált állat-

szállítványok kirakását nem fogják megengedni, hanem ily szállítványokat azonnal visszaküldenek. A kiállítás területén megbetegedett állatot azonnal beszállítják az állatorvosi akadémiába. A kiállítás területén kézi patika és műszertár is lesz, egyszóval minden intézkedés megtörtént arra a nem várt esetre is, ha valamelyik állat megbetegedne. Az értekezleten jelen volt szakferiák főképp a vasuti kocsi fertőtlenítésének fontosságára utalnak. A kiállítási iroda figyelmzetteti is a kiállítókat, hogy az állataik részére kijelölt vasuti kocsiakat a berakodás előtt ismételtelen is tisztítsassák ki, állataikat pedig a feladás alkalmával gondos állatorvosi vizsgálatnak vessék alá, nehogy beteg vagy gyanus állat érkezze a kiállítási rakodóhoz s e miatt az egész rakományt vissza kelljen küldeni. Az állatkiallításoknál alkalmazott állategészségügyi szervezetet és rendszabályokat a szomszéd államok kormányainak is megküldik.

Az „Anker.” Az „Anker” járadék- és életbiztosító társaság közgyűlést tegnap tartotta meg Hoyos Rudolf gróf elnöke alatt. A jelentésből kitűnik, hogy a lefolyt évben 9335 ajánlatot tettek 26.409,227 frt tőke és 16,958 frt járadék erejéig s ebből 7879 szerződést, 22.369,594 frt tőke és 11,560 frt járadékértékben meg is kötöttek. Az 1895. év végén érvényben volt még 83.649 kötvény 229.776,062 frt tőke és 110,140 frt járadék értékben és 444 baleset biztosítási ajánlat 3.709,608 frt, illetve 3.820,588 frt biztosítási tőke és 1,066 frt napi kárpótás. 1895-ben, elhalálozásért, visszaváltásokért, életbiztosítási kötvények után és járadék fejében 1.563,557 frt az osztalékalapból a nyereség részesítésére biztosítottaknak, ugy az elhalálozásra, valamint az életbiztosításra vonatkozólag 1.459,599 forint a kölcsönös túlélesi biztosítási alapból 2.504,900 frt, összesen 5.528,057 forint fizettek, míg a díjtartalék és a biztosítási alap emelésére 5.952,000 frtot fordítottak. A biztosítottakra nézve a rentabilitás kitűnik abból, hogy a kölcsönös túlélesi biztosításnál az évi részletekre fizetett betétek 1.254,254 frttal 2.504,900 frtot, a nyereséggel való életbiztosításnál a biztosítottak a biztosított összegben kívül 18 százalékot nyereség-részet gyanánt kaptak, míg a halál-esetre és nyereség-részetletére biztosítottak az évi díj 25 százalékát kapták. A társaság biztosítási alapjai a kölcsönös túlélesi biztosítási alapon, 5.374,583 frton kívül, a következő alapokból állanak: Díjtartalék (biztosítási-alap) tőke-biztosításra, nyereség-részetletessel nélkül, valamint járadék biztosításnál 15.723.705 frt; díjtartalék (biztosítási alap és nyereség alap a nyereség-részetletessel) között biztosításoknál 27.483.240 frt, összesen 48.581.528 frt; ehhez járul még a részvénytőke 1.000.000 frt és a tőketartalék a különartalékkal, az 1895-iki nyereség-dotációval együtt 3.047.006, összesen tehát 52.628.534. Az összes aktívák 54.940.781 frt. A tőkebefektetés a törvényes intézkedések szerint történik és a bécsi és bpesti ingatlanokból, jelzálogokból és értékpapirokból áll. A felügyelőbizottság kiemeli, hogy a vagyon megvizsgálásánál meggyőződött, hogy a társaság a leltározásánál a legnagyobb szolidaritással jár el és a biztosítási alap, valamint a díjtartalék detálásánál a legnagyobb figyelemmel van. A részvényesek közt a kamatok és osztalék fejében minden 500 frtos befizetett részvény után 100 frt, 200.000 frtot osztanak szét, a nyereségrészetletessel biztosítottak kasszálagját az 1896. osztalékkal 53.000 frttal gyarapítják; a rendkívüli tartalékok pedig 144,448 frttal emelik. 1895. évben a nyereség részesítésére biztosítottak és a kölcsönösen túlélésre biztosítottak részére, mint nyereség 308.515 frt fizetett. Az igazgató-tanács tagjainul újraválasztották Pontzen Tivadar urat és gróf Zichy Jenő ur megerősítettet. Végül Friedmann Ottó, Klein Hubert bárót és Scanavi Etienne R-t választották meg a felügyelő bizottságba.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Videki levelezőinket kérjük, hogy tudósításaikkal, minden jelentőségtejesebb dologban, minél gyakrabban, és mentől kimerítőbben keressenek fel bennünket, hogy eszáltal lehetővé téssek a beszámolás a vidéki élet, minden mozzanatáról.

Mindezeknek, kik a legutóbbi napokban szívesek voltak habár névtelenül is, adatokat bocsátani rendelkezésünkre dr. K-ra vonatkozólag: ez után mond köszönetet lapunk szerkesztője.

G. K. ur Budapest. Ajánlatát elfogadjuk. Mostani küldeményre sort kerítünk.

P. Ilona. Budapest. Hogy az az ur oly szerepet is játszott, amely miatt Párisban alkalmazták volna, a loi des souteneurs-t, tudva van előttünk. Bajtőpár esetén majd a kegyed által említett esetre is hivatkozunk.

Sz. J. Perkáta. Örömmel fogadjuk közreműködését. A történelmi dolgozatot nem lehetne kissé színesebbé tenni?

Nyomatott Szammer Imrénél, Székesfejérvárott.